

[eu och facket]



EU föreslår villkor för säsongarbetare

Cecilia Malmström, EU-kommissionär med ansvar för inrikesfrågor, har lagt fram ett nytt direktivförslag som öppnar för att fler säsongarbetare från länder utanför EU ska söka tillfällig anställning inom unionen.

Frågan har varit uppe tidigare. Den förra EU-kommissionen hade ett internt förslag som aldrig lades fram eftersom kritiken mot förslaget var hård, främst från fackligt håll. Risker för lönedumpning var allt för stora, hävdade Europafacket, ETUC.

Nu har en ny kommission tillträtt och det är svenskan Cecilia Malmström, som är EU-kommissionär för inrikesfrågor som bland annat omfattar migrations- och polisfrågor, som tillsammans med luxemburgskan Viviane Reding, EU-kommissionär med ansvar för rättvisa, grundläggande rättigheter och medborgarskap, ligger bakom direktivet som ska reglera säsongarbete.

EU-KOMMISSIONEN FÖRESLÅR ATT säsongarbetare ska få rätt att arbeta i EU sex månader om året med möjlighet att återkomma säsongen därpå. I dag kan personer från länder utanför EU stanna i tre månader utan att de behöver ansöka om uppehållstillstånd [förutsatt att de uppfyller visumkraven]. För att få arbetstillstånd ska arbetaren

bland annat ha ett anställningsavtal eller ett löfte om arbete med acceptabla villkor hos en arbetsgivare i EU. Arbetsgivaren ska se till att arbetaren har boende.

Det rör främst arbetare inom jordbruk, byggbranschen och turistsektorn. Mest pådrivande är fruktodlarna i Sydeuropa. De vill öka tillgången på billig arbetskraft genom att förlänga tidsgränsen för säsongarbetare som kommer från länder utanför EU.

Varje medlemsland får på egen hand besluta om hur många säsongarbetare som ska tillåtas varje år.

MEN EU-KOMMISSIONENS FÖRSLAG möter kraftig kritik från Europafacket. Förslaget har enligt ETUC inte gått på remiss till arbetsmarknadens parter och garanterar inte de utländska gästarbetarnas rätt till samma villkor som inhemsk arbetskraft, vilket anses strida mot EU:s regler om icke-diskriminering.

Direktivet "garanterar endast ett minimum av anställningsvillkor och öppnar dörren för social dumpning i stor organiserad skala och för bedrägerier", heter det i ett uttalande som antogs vid ett styrelsemöte i Bryssel.

För att kommissionens förslag ska bli EU-lag måste det godkännas av både parlamentet och ministerrådet. Därefter har medlemsländerna en viss tid på sig att införa bestämmelserna i sin lagstiftning.

Gösta Torstensson



Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. Riksdagen har införlivat EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer. Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå hur EU:s bemanningdirektiv ska implementeras i svensk lagstiftning. EU-kommissionen planerar ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Vi kommer också efterhand att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc, i egen regi eller i samarbete med andra organisationer. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, PAME i Grekland och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [och passiv medlem i Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtilleu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Pie Blume, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsrabetareförbundet

Lönedumpning hotar till sjöss

Det blev inget rakt förslag från regeringens utredare Jonas Bjelfvenstam om att införa ett svenskt internationellt skeppsregister [SIS]. Frågan skickas nu på remiss till sjöfartens parter.

Införandet av ett svenskt internationellt fartygsregister finns på regeringens agenda. Liknande de som finns i Danmark [DIS] och i Norge [NIS]. SIS medför lagstadgad lönedumpning ombord på svenskflaggade fartyg.

Själva grundtanken med ett internationellt skeppsregister är att det blir saklig grund för uppsägning av det svenska sjöfolket ombord i den svenska handelsflottan. Kollektivavtalen mellan de fackliga organisationerna och arbetsgivarna till sjöss ska kunna rivas upp och inte längre vara giltiga. Ett SIS-register innebär vidare att det på fartyg med svensk flagg blir möjligt att anställa en lågkostnadsbesättning från Filippinerna, Burma eller annat land som erbjuder arbetskraft till dumpade priser.

Redan 1991 försökte den förra borgerliga regeringen med Carl Bildt som statsminister att införa ett svenskt internationellt skeppsregister. Den gången bidrog omfattande protester från hela den svenska arbetarrörelsen till att Bildt-regeringen, och den då ansvarige ministern Mats Odell [kd] tvingades dra tillbaka förslaget.

Ungefär samtidigt föreslog EU-kommissionen införandet av ett europeiskt sjöfartsregister kallas Euros. Men Brysselbyråkraterna drog senare tillbaka förslaget.

INOM EU HANDLAR POLITIKEN OCH REGLERNA på sjöfartsområdet om rätten att göra transporter till sjöss mellan EU:s olika medlemsländer samt mellan medlemsländer och länder utanför EU. Det finns även regler som ska öka konkurrensen inom sjötrafiken. I dag är i stort sett alla nationella marknader öppna för konkurrens inom EU. Nästan överallt inom EU är den nationella marknaden öppen även för aktörer som är etablerade i något annat medlemsland [cabotage].

Statens utredare Jonas Bjelfvenstam anser att ett SIS innebär stora uppluckringar i lagstadgade avtal på den svenska arbetsmarknaden, som LAS och MBL, och låter i stället regeringen till slut avgöra om SIS ska införas.

Själv förordar han att man tillåter rederierna

att öka andelen av så kallad TAP-anställd personal på svenska fartyg. TAP-anställda finns redan i dag i mindre mängd, och är sjömän från låglöneländer som har lägre lön än sina svenska kollegor. Men i framtiden skulle en majoritet av de anställda på svenska fartyg vara TAP-anställda.

Målet bör, enligt utredaren, vara att arbetsmarknadens parter senast den 1 mars 2011 har förhandlat fram nya centrala överenskommelser som sänker bemanningskostnaderna.

Ett införande av SIS skulle hota 9.000 jobb i handelsflottan, enligt fackförbundet Seko Sjöfolk. Sveriges Redareförening vill ha ett SIS för att förbättra svenska rederiers konkurrenskraft.

Seko önskar att man i stället tar ett helhetsgrepp om sjöfartsnäringen, till exempel minskar olika certifieringsavgifter som finns för sjöfarten.

– Och TAP har vi förhandlat om i flera år, men rederierna erbjuder ju inget tillbaka utan vill bara att våra medlemmar slutar, säger Kenny Reinhold, ordförande för Seko Sjöfolk.

Regeringen stänger inte dörren för SIS, utan väljer nu att lyfta frågan ur utredningen och skicka den på remiss till sjöfartens parter.

– Först efter det kommer vi att lägga en proposition i frågan, säger infrastrukturministern Catharina Elmsäter-Svärd [m].

Gösta Torstensson



Protester mot stålbad i Storbritannien

Storbritanniens finansminister George Osborne presenterade ett åtstramningspaket i det brittiska parlamentets underhus onsdag 20 oktober. Lördag 23 oktober demonstrerade tiotusentals människor mot de planerade nedskärningarna.

Att koalitionsregeringen mellan konservativa Torypartiet och Liberaldemokraterna skulle genomföra stora åtstramningar var väntat. Budgetunderskott och statsskuld måste ner i enlighet med EU:s stabilitetspakt.

Totalt ska statsbudgeten minskas med 83 miljarder pund – 880 miljarder kronor. Det motsvarar besparingar på hela 25 procent jämfört med föregående budget.

Några konkreta poster: 490.000 jobb inom offentlig sektor ska bort på fyra år. Velfärdssektorn ska skära ned motsvarande 77 miljarder per år. Pensionsåldern ska höjas till 66 år.

Samma dag som planerna offentliggjordes demonstrerade tusentals människor över hela Storbritannien. Tre dagar senare, på lördagen, arrangerades en landsomfattande protestdag.

Bland arrangörerna fanns fackliga organisationer, pensionärsföreningar, sammanslutningar av arbets-

lösa samt politiska partier, från det tidigare regerande Labour och De gröna till Storbritanniens kommunistiska parti och andra små vänstergrupper.

I London samlades flera tusen personer vid det stridbara järnvägsfacket RMT:s lokaler. De fackliga arrangörerna manade till uppslutning i kampen mot miljonärsregeringen, som tvingar arbetande människor att betala en kris som orsakats av bankirer och deras giriga system.

ORDFÖRANDEN FÖR BRANDMÄNNENS FÖRBUND, FBU, talade på Londondemonstrationen och menade att de pågående angreppen på brandmännen ska ses som en varning för framtiden. Dessa hotas med avsked, om de inte accepterar nya och försämrade arbetsvillkor. Brandmännen i huvudstaden genomförde samma dag en åttatimmars proteststrejk.

I Edinburgh i Skottland deltog, enligt BBC news, över 20.000 i personer i demonstrationen. I Belfast, Nordirland, protesterade flera tusen. Demonstrationer genomfördes också i Bristol, Cardiff, Cambridge, Norwich, Sheffield med flera städer.

Landsorganisationen TUC planerar en massdemonstration i London i mars 2011.

Patrik Paulov





Franska fackförbund lovar fortsatta protester

Trots massiv opposition från fackförbund och andra utomparlamentariska grupper godkände den franska senaten president Nicolas Sarkozys kontroversiella förslag om att höja pensionsåldern.

Den franska högerregeringen vill höja tidigast möjliga pensionsålder från 60 till 62 år, och full pension ska kunna nås först vid 67 i stället för dagens 65 år. Antalet år man måste ha arbetat för att få full pension, det som kallas intjänandeperioden, höjs också, från 41 till 41,5 år.

Det enda som nu återstår innan förslaget blir lag är en gemensam votering i parlamentets bägge kamrar, nationalförsamlingen och senaten. Förändringarna ska träda i kraft 2018.

Parallellt med den politiska processen fortsätter även protesterna att öka i intensitet. Miljoner fransmän gick den 19 oktober ut på gatorna för att protestera i 266 demonstrationer runt om i Frankrike.

– Missnöjet med Sarkozy gör fransmännen ursinniga, säger Thierry Desjardins, före detta chefredaktör på dagstidningen Le Figaro.

Hög arbetslöshet, låga löner, försämrad köpkraft, hundratusentals hemlösa och rasism mot romer har gjort att presidentens stöd sjunkit till under 30 procent bland väljarna.

– Det är den lägsta siffran en sittande fransk president någonsin haft i en opinionsundersökning, konstaterar Thierry Desjardins.

– De flesta fransmän har fått det sämre sedan Sarkozy kom till makten. Enbart de redan välbärgade njuter livets goda dagar. Men ett sådant samhälle kan inte håll i längden.

Nya generalstrejker och studentprotester har utlysts, och ska enligt planerna hållas även då pensionshöjningen röstats igenom. Nästan 75 procent av fransmännen stöder protesterna.

ILSKAN ÖVER ATT KRAVALLPOLIS BRUTIT UPP fackliga blockader vid landets oljeraffinaderier är stor.

– I dag attackerar de vår strejkrätt. När tänker de börja låsa in fackliga företrädare? säger Charles Foulard från centralorganisationen CGT till Reuters.

I Frankrike och en rad andra EU-länder tar fackföreningarna kamp mot den av EU påbjudna nedskärningspolitiken och försämringarna av de arbetandes ekonomiska och sociala villkor. I Sverige tiger fackföreningarna still. Hur länge?

Gösta Torstensson

Problemen med EU:s valutaunion är olösliga

Det går en nedskärningsvåg genom Europa. Länder tyngda av stora underskott och stats-skulder tvingas skära i sina budgetar för att leva upp till de grundlagsfästa nyliberala kriterierna för EMU, EU:s ekonomiska och monetära union.

Nyligen klubbade Spanien igenom en budget med besparingar på 15 miljarder euro, närmare 150 miljarder svenska kronor. 13.000 offentlig-anställda blir av med jobbet och de offentligt anställdas löner ska sjunka med fem procent, pensionerna ska frysas, mödrar ska inte längre få 2.500 euro per nyfödd, biståndet ska sänkas med 600 miljoner euro, investeringar i infrastruktur ska avbrytas.

Spanien är inte det första landet i Europa att skära i utgifterna. Grekland, Irland, Lettland, Portugal, Italien och Frankrike har alla gjort stora kraftiga nedskärningar, vilket skapat oro för att återhämtningen i Europas ekonomi kommer på skam. Vad innebär det för handeln i Europa när budgetsaneringarna sprider sig och allt fler får allt mindre att handla varor för? För fler sparpaket kommer. Just nu står Portugal och Irland i tur, två riktiga krisländer med snudd på grekiska dimensioner.

För att inte nämna Storbritannien. Fram till 2015 ska den brittiska staten minska de offentliga utgifterna med svindlande 83 miljarder pund – motsvarande 870 miljarder kronor. Åtgärderna är enligt högerregeringen ett måste för att komma

till rätta med landets rekordstora budgetunderskott, vilket ackumulerats under lång tid men förvärrades av finanskrisen. Storbritannien har dock en fördel av att stå utanför EU:s valutaunion när det krisar genom att de kan låta valutan falla och bli det dragspel som i annat fall löner, arbetslöshet och övriga neddragningar blir.

Om EU-länderna stramar åt för snabbt kan det drabba både tillväxt och jobb. Den varningen utfärdar Internationella valutafonden [IMF] i en analys av Europas ekonomi. Det innebär en "delikat balans" att väga åtstramningar för att förbättra staternas budgetar mot att samtidigt gynna fortsatt tillväxt, enligt IMF. Risken är det europeiska staternas går för hårt fram och att både jobb och tillväxt därmed blir lidande.

Inflationen i eurozonen i oktober har beräknats till 1,9 procent på årsbasis, enligt EU:s statistikbyrå Eurostat. Det var något högre än septemberinflationen på 1,8 procent. Samtidigt meddelade Eurostat att arbetslösheten i september steg till 10,1 procent. Huvudmålet för den ekonomiska politiken inom EU är prisstabilitet, dvs. låg inflation. Arbetslösheten däremot är en restpost – den får bli vad den blir.

Det är för hård inflationsbekämpning och för låg efterfrågan som gör att arbetslösheten biter sig fast i Europa. Den riskens förstärks i dag när länder nu efter allt starkare påbud från Bryssel ska "spara sig ur krisen" med hjälp av brutala nedskärningar i löner och välfärdsansordningar.

EUROLÄNDERNA LIGGER EKONOMISKT SÅ långt ifrån varandra att verksamheten blivit svårstyrd. För ett antal kärnländer runt Tyskland och Frankrike fungerar kanske euron. Men mer perifera länder riskerar att drabbas av fler "asymmetriska chocker", det vill säga ekonomisk motgång som inte drabbar övriga euroländer. Dessa kriser blir då värre om länderna är med i valutaunionen och därmed anslutna till den överstatliga euron och centralbanken.

Samtidigt har Frankrike och Tyskland olika syn på hur valutaunionens problem ska lösas. Frankrike vill ha en "ekonomisk regering" som samordnar euroländernas ekonomiska politik. Tyskland vill ha fler möjligheter att straffa "slarvande" euroländer.

Finanskrisen inom EU visar det som alla egentligen redan vet; att den överstatliga valuta- och penningpolitiken behöver kompletteras med mer överstatlig ekonomisk politik. Sådant som



Bild: ROBERT NYBERG

beskattningsrätt på EU-nivå till en EU-budget som kan användas för att kompensera olikheter inom unionen är några ingredienser. Sådant som större rörlighet av folk inom unionen är en annan. Det därför som avregleringar av arbetsmarknaden är en ingrediens i EU:s krispolitik.

En valutaunion måste, om man ska ha en i EU, följas upp med en politisk union på liknande sätt som dollarunionen i USA och dess 50 delstater är uppbackad av en union på central nivå. Men få i EU:s medlemsländer vill ha en politisk union, ett Europas Förenta Stater.

På EU-toppmötet i slutet av oktober kom Europeiska rådet [27 stats- och regeringschefer samt EU-kommissionens ordförande Jose Manuel Barroso och EU-presidenten Herman Van Rompuy] överens om att:

- EU ska stärka den ekonomiska styrningen över medlemsländerna med ökad övervakning och snabbare sanktioner med dryga böter mot euroländer som inte följer EU:s budgetregler. Det nya regelverket ska träda i kraft i mitten av nästa år.
- Det tillfälliga skyddsnät, den så kallade krismekanismen, för euroländer i kris som upphör 2013 ska omvandlas till ett permanent räddningssystem där även privata företag ska bidra.
- Herman Van Rompuy ska utarbeta ett förslag till en "begränsad förändring av fördraget". Han fick också i uppdrag att utreda det tyska förslaget att dra in rösträtten för euroländer som är i en sådan djup kris att det "hotar stabiliteten mot hela eurozonen".

Konsekvensen av finanskrisen inom EU kan bli att mer makt koncentreras till Bryssel. Många ser det som ett steg framåt, men jag tror att det kommer att öka spänningarna ytterligare. Det går inte att jämka samman 16 [än mindre 27] sinsemellan ojämbördiga och olikartade ekonomier kring en ekonomisk politik, som av naturliga skäl kommer att utformas för att passa de ekonomiska tungviktarna i centrum, först och främst Tyskland.

Så även om EU-länderna nu ska permanenta den så kallade krismekanismen genom att ändra i EU:s fördrag så löser det inga problem i längden. Inte ens en hårdare stabilitetspakt eller rent av en överstatlig finanspolitik kan lösa det fundamentala problemet med EMU: Det är som att stoppa ena handen i kokhett vatten och den andra i isvatten och hävda att det i snitt är lagom.

Gösta Torstensson

Grekiska strejker stoppade tågen

En landsomfattande strejk stoppade all tågtrafik i Grekland i slutet av oktober, rapporterar nyhetsbyrån AP.

De statliga järnvägarna dras med stora underskott, och strejken var en protest dels mot planerade nedskärningar, dels mot planerade privatiseringar.

Bakom regeringens planer finns tre EU-direktiv som syftar till att avreglera och konkurrensutsätta järnvägstrafiken i EU.

Privatisering får hård kritik

Riksrevisionen riktar skarp kritik mot privatiseringen av apoteken. Riksrevisionen har tre invändningar:

Den kvarvarande statliga kedjan, Apoteket AB, diskrimineras och kan inte konkurrera på lika villkor som de privata.

Prissättningen på IT-tjänster diskriminerar små fristående företag och gynnar de stora kedjorna, som ofta ägs av multinationella riskkapitalbolag.

Dessutom är reglerna för prissättningen för apotekens tjänster otydliga vilka kan ge en osäker tillgång till mediciner, enligt Riksrevisionen.

Islänningar mot utförsäljning av energi

20.000 islänningar, med världsartisten Björk i spetsen, protesterar mot utförsäljningen av det gemensamt ägda energibolaget HS Orka till det kanadensiska bolaget Magma Energy Sweden.

Också den avgående utredaren av den irländska bankkrisen, de franska gröna politikern Eva Joly, kritiserar planerna och säger att det är samma människor bakom privatiseringen som bakom bankkrisen. Dessutom ska det svenska bolaget ha startats endast för att kringgå lagstiftningen.

Enligt Eva Joly kommer privatiseringarna att, precis som privatiseringen av de isländska bankerna gynna ett fåtal och lämna notan åt de många.

Bättre välfärd inom räckhåll

Det är möjligt att driva en mer ambitiös välfärds-politik än vad de två blocken gör. Det finns ett stort stöd hos svenskarna för en utbyggd välfärd och det finns pengar för det om viljan finns.

I flera viktiga välfärdsfrågor – pengar till välfärden, offentliga jobb och uttag av vinster – skiljde sig de rödgrönas och alliansens valmanifest förvånansvärt lite åt och det fanns inga offensiva förslag i dessa frågor. Det kan få oss att tro att detta är vad som är politiskt möjligt att genomföra. Och det gör att den offentliga debatten om hur välfärden kan utvecklas begränsas.

I dessa tre välfärdsfrågor var skillnaderna mellan de rödgrönas och alliansens valmanifest små.

Pengar till välfärden. De rödgröna accepterade nästan alla alliansens skattesänkningar, cirka 100 miljarder kronor, vilket gjorde att de rödgrönas satsningar på välfärden inte skiljde sig speciellt mycket från alliansens. En svårighet som framför allt socialdemokratin inte presenterade någon lösning på var hur man skulle kunna erbjuda ett program för god välfärd utan skattehöjningar för att finansiera detta.

Jobb inom vård och omsorg. Sedan början av 90-talet, då nedskärningarna i offentlig sektor började, har det till och med 2007 försvunnit cirka 170.000 jobb inom hälso- och sjukvården och

socialtjänsten. Inget av blocken har kommit med något förslag om att kraftigt öka antalet anställda inom hälso- och sjukvården, säg med 100.000 personer.

Vinster i välfärden. De rödgröna kunde aldrig enas inför valet om ett förbud för privata företag att ta ut vinster inom skola, vård och omsorg, vilket gjorde att det inte fanns något block som företrädde denna linje.

Är det då omöjligt med en mer långtgående välfärdsolitik än den som de rödgröna och alliansen företräder?

Mellan år 2000 och 2010 har skattekvoten sänkts från 53 till 46 procent. Om vi hade haft samma skattekvot i dag som år 2000 hade vi/samhället haft cirka 220 miljarder kronor mer i skatteinkomster som skulle kunna användas till välfärden.

FÖRUTOM DESSA 220 SKATTEMILJARDER FINNS det ett stort överskott i den offentliga sektorn på cirka 430 miljarder kronor. Detta skulle också kunna användas till välfärdsinvesteringar.

Såväl stat som kommuner har "samlat i lador-na" samtidigt som man säger sig inte "ha råd" att driva viktiga verksamheter. Nedan ges exempel på kostnader per år för några tänkbara välfärds-reformer:

- Anställa 100.000 arbetslösa i offentlig sektor; cirka 5 miljarder kronor.
- Införa fri barnomsorg; cirka 10 miljarder kronor.
- Införa avgiftsfri kollektivtrafik; cirka 15 miljarder kronor.

Om det nu finns pengar till välfärden, finns det då stöd hos svenskarna för en generös offentlig välfärd?

År 2002 ville 79 procent av svenskarna öka skatteutgifterna till sjuk- och hälsovård och 65 procent kunde tänka sig att betala mer i skatt om den gick till sjuk- och hälsovård [Staffan Svallfors, Umeå universitet]. I samma undersökning framgår dessutom att 87 procent tyckte att stat och kommun var bäst lämpade att sköta sjukvården.

Om en offensiv välfärdsolitik lanseras, finns alla chanser i världen att en majoritet av folket åter kan komma att stödja en sådan politik – bara den är väl underbyggd och verkligen skulle göra skillnad.

Martin Villner
Nätverket för gemensam välfärd



Bild: ROBERT NYBERG



Privata skolor ökar klyftorna

Skillnaderna mellan olika skolor på grund- och gymnasienivå växer. Det fria skolvalet och marknadsstyrningen inom skolsektorn ökar ojämlikheten. Det visar en ny rapport till Lärarförbundets kongress.

Ända sedan 1990-talet har det varit möjligt för föräldrar att välja vilken skola barnet ska gå. Från början gällde valfriheten enbart de kommunala skolorna, men med skolpengssystemet 1992 blev det också möjligt att välja en så kallad friskola.

Efter snart tjugo år börjar de problem systemet skapar att bli synliga. Utredaren Sten Svensson, före detta chefredaktör för Lärarnas Tidning, pekar särskilt på den ökade segregeringen.

– Alla undersökningar visar att en ökad segregering är en följd av det fria skolvalet. Allvarligast är att föräldrarnas utbildningsbakgrund får allt större betydelse för elevernas skolprestationer,

Idén om en likvärdig skola har funnits länge i skolpolitiken. Men, konstaterar Sten Svensson, begreppet håller på att tömmas på innehåll och förvisas till högtidstal och portalparagrafer. I praktiken minskar likvärdigheten.

Rapporten bygger på en genomgång av forskning inom området samt intervjuer med skolpolitiker, skolledare och aktiva lärare. Sten Svenssons huvudsats är att valfrihetsreformerna ökat segregeringen och hotar den likvärdiga skolan.

I utredningen diskuteras också frågan om vinster i privata skolbolag. Utredaren har gjort en bearbetning av sambandet mellan ägarform och faktorer som lärartäthet, andel behöriga lärare, tillgång till skolbibliotek, med mera och konstaterar att det finns ett tydligt samband mellan lärartäthet och driftsform: Ju högre vinstkrav desto färre lärare per elev.

Friskolereformen infördes 1992. Idag går tio procent av grundskoleeleverna och drygt 20 procent av gymnasieeleverna i friskola, skriver Lärarnas Tidning. Närmare två tredjedelar av friskolorna drivs som aktiebolag och fem av sex går med vinst.

Fem skolkoncerner – Academedia, John Bauer Organization, Pysslingen, Kunskapsskolan och Baggium – dominerar marknaden. Deras sammanlagda vinst var över 400 miljoner kronor 2009. Alla utom Kunskapsskolan ägs numera av riskkapitalbolag.

Eva-Britt Svensson

Kraftigt uppåt för bemanningsföretagen

Bemanningsföretagens omsättning steg med 39 procent under tredje kvartalet jämfört med samma period i fjol. Det är den största ökningen sedan mätningarna började 2001. I industrin är ökningen hela 100 procent med 15.000 fler anställda.

Statistiken är framtagen i samarbete med Handels utredningsinstitut [HUI].

– Det har skett en förändring i företagens strategier. Förr hade till exempel Volvo en tumregel om att 5 procent av de anställda kunde komma utifrån. Nu har man höjt den siffran till 15 procent, säger Henrik Bäckström, förbunds- direktör för Bemanningsföretagen.

Bemanningsföretagen är en arbetsgivar- och branschorganisation för personaluthyrnings-, omställnings- och rekryteringsföretag med över 400 medlemsföretag, varav 340 är auktoriserade bemanningsföretag och/eller auktoriserade omställningsföretag. Bemanningsföretagen ingår i Almega och är medlem i Svenskt Näringsliv.

– Uppgiften att 50.000 industrijobb försvunnit i Sverige som förekommit i media på sistone ska tas med en nypa salt, 15.000 av dessa jobb har redan nu återuppstått i bemanningsbranschen, säger Henrik Bäckström.

– Industrijobb är inte bara att vara anställd inom industrin, 30.000 industrijobb räknat i årsanställda finns i bemanningsbranschen.

Ett av skälen till det är behovet ökad flexibilitet, tror Henrik Bäckström.

– När det gäller anställda vid bemanningsföretag kan man i princip ringa på fredagen och säga ”nu är det ingen som köper Saabbilar så ni behöver inte skicka några på måndag”.

– När Volvo drog ned i Göteborg skickades personalen i stället till SKF i Göteborg, som gått strålände under hela krisperioden, säger Henrik Bäckström.

Även inställningen hos fackförbunden gentemot de anställda i bemanningsföretagen har förändrats, menar Bemanningsföretagens förbundsdirektör.

– Förändringen är jättestor. Nu växer branschen och har drygt 1 procent av de sysselsatta, och många är fackligt anslutna, säger Henrik Bäckström.

Siktet är inställt på att nå upp till snittet i Europa på mellan 2 och 3 procent av de sysselsatta, det vill säga mer än en fördubbling.

FÖR ATT BANA VÄG FÖR ÖKAD RÖRLIGHET FÖR bemanningsföretag över nationsgränserna, lyckades EU, efter segdragna förhandlingar, enas om ett bemanningsdirektiv får snart två år sedan. Den 5 december 2011 ska det vara genomfört i alla medlemsländer.

Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska föreslå åtgärder för att genomföra bemanningsdirektivet i Sverige. Uppdraget har gått till Birgitta Nyström, professor i civilrätt vid Lunds universitet.

Hon ska utreda hur inhyrd personal ska kunna garanteras samma villkor som kundföretagens egna anställda har. Hon ska också se över lagstiftningen med syftet att undanröja regler som hindrar som hindrar att bemanningsföretag används.

– EU:s bemanningsdirektiv ger inga enkla och klara instruktioner om regelförändringar i Sverige. Innan direktivet kan bli verklighet måste flera komplicerade juridiska frågor lösas, säger Birgitta Nyström. Hon säger att det handlar om att hitta en lösning som fungerar i det svenska systemet, där kollektivavtal har en stor betydelse.

Bland de frågor utredningen ska ta ställning till finns bland annat om direktivet ska implementeras i lag eller avtal, vilka begräns-



Bild: ROBERT NYBERG

ningar av inhyrning som är tillåtna och hur bemanningsdirektivet ska fungera ihop med andra regler och då handlar det i första hand om utstationeringslagen, som i hamnar i motsättning till bemanningsdirektivet, eftersom utstationeringsreglerna inte föreskriver lika lön för utstationerad arbetskraft.

I den senaste avtalsrörelsen ville LO-förbunden ha någon form av reglering av inhyrning för att värna anställningsskyddet. Inhyrda ska inte få ersätta uppsagda med återanställningsrätt, anser facken.

Utredaren Birgitta Nyström vill inte ta ställning till om bemanningsdirektivet accepterar en sådan begränsning av inhyrning av arbetskraft som de fackliga organisationerna eftersträvat i avtalsrörelsen.

– Om en sådan regel ska införas i kollektivavtal måste den ha stöd i de restriktioner som finns i direktivet, säger hon.

De begränsningar av inhyrning av arbetskraft som finns i direktivet handlar om allmänintresset, arbetstagarnas skydd, hälsa och säkerhet i arbetet, att arbetsmarknaden fungerar bra och att förhindra missbruk.

Bemanningsföretagens förbundsdirektör Henrik Bäckström vill inte ha någon begränsning av uthyrningsverksamheten.

– Alla begränsningar i lagar och avtal måste bort enligt direktivet, säger han till [eu och facket].

PROFESSOR BIRGITTA NYSTRÖM HAR NU FÅTT ytterligare tid på sig för att utreda hur EU:s bemanningsföretagsdirektiv ska införas i Sverige. I stället för i slutet av oktober ska hon lämna sina förslag den 10 december.

Oavsett vad Birgitta Nyström föreslår innebär EU-direktivet att vilka villkor som ska gälla på svensk arbetsmarknad i framtiden inte avgörs av avtal mellan arbetsmarknadens parter eller av de folkvalda riksdagsledamöterna i Sverige, utan av EU-kommissionen i Bryssel och EU-domstolen i Luxemburg.

Bemanningsföretagens företrädare är förhoppningsfull.

– Effekten av direktivet blir att antagligen sysselsättningen tredubblas, när väl direktivets effekter slagit genom fullt ut 2012, säger Henrik Bäckström.

Gösta Torstensson

Danskarna strejkar mest i Europa

När Eiro, en del av EU:s arbetslivsinstitut, jämfört strejknivån i olika EU-länder plus Norge hamnar danskarna i topp.

I Danmark förlorades 159 dagar per 1.000 anställda i årligt genomsnitt under perioden 2005 till 2009. Sedan följer Frankrike och Belgien med 132 respektive 79 strejkdagar.

Det kan jämföras med EU-snittet som är 31 dagar.

Att Danmark låg så högt över andra länder beror främst på att landet hade en stor konflikt inom offentlig sektor 2008. Men enligt Ulrik Andreasen, på de offentliganställdas fackförbund FOA, finns det fler orsaker.

– En anledning till att vi hamnar så högt i strejkstatiken är våra konflikttraditioner. I Frankrike till exempel kan väldigt många gå u i en stor men kortvarig strejk. I Danmark är konflikterna i regel mer långdragna.

Sverige hamnar, tillsammans med Tyskland, långt ner på strejklistan. Båda länderna har under perioden 2005 till 2009 ett årligt strejkgenomsnitt på 6,2 dagar. Trots de stränga strejkgreglerna i Storbritannien är antalet strejker där högre än i Sverige; 24 dagar per 1.000 anställda

EU-avgiften blir 30,6 miljarder

Regeringen beräknar att EU-budgetens utgifter ökar och att Sveriges EU-avgift nästa år blir cirka 30,6 miljarder kronor. Det framgår av budgetpropositionen för 2011.

Finansminister Anders Borg har presenterat budgetpropositionen för 2011. I den föreslår regeringen att riksdagen beviljar anslag på 30.637 miljoner kronor till Sveriges avgift till EU.

Regeringens prognos för årets EU-avgift är 28.142 miljoner kronor. Att nästa års EU-avgift beräknas bli högre förklarar regeringen med att EU:s utgifter ökar samtidigt som inkomsterna från tull och moms ökar.

EU:s budget uppgår till drygt 1.300 miljarder kronor. Medlemsländernas avgifter till EU bygger främst på respektive lands tullinkomster, momsintäkter samt bruttonationalinkomster [BNI].



[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s
fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör:
gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås.
tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden
medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg.
e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.